

РЕШЕНИЕ

№ 442

гр. София, 24.07.2025 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 15-ТИ ТЪРГОВСКИ, в публично заседание на двадесет и трети юни през две хиляди двадесет и пета година в следния състав:

Председател: Даниела Дончева

Членове: Димитър Мирчев
Михаил Малчев

при участието на секретаря Таня Ж. Петрова Вълчева
като разгледа докладваното от Димитър Мирчев Въззивно търговско дело № 20211001001034 по описа за 2021 година

Производството е по реда на чл.258 – чл.273 ГПК.

С решение № 264542, постановено на 07.07.2021 г. по гр.д.№ 4889/2020 г. на СГС са отхвърлени предявените от „Банка ДСК“ АД, ЕИК: 121830616 против Д. В. Г., ЕГН: ***** искове по чл. 422, ал. 1 от ГПК във вр. с 420, ал. 1 и 2 от ТЗ и чл. 92 от ЗЗД за съществуването на вземания на банката от Д. В. Г. за сумата 31602.53 лева – непогасена главница, предоставен по договор за кредит за текущо потребление от 11.06.2013 г., заедно със законната лихва върху тази сума от 17.08.2018 г. до окончателното ѝ изплащане, сумата 24028.32 лева – договорна лихва за периода 15.07.2013 г. – 16.08.2018 г., сумата 1878.93 лева – наказателна (санкционираща) лихва за периода 12.01.2018 г. – 16.08.2018 г., и сумата 170 лева – заемни такси, удостоверени в заповед за изпълнение на парично задължение въз основа на документ по чл. 417 от ГПК, издадена по гр. дело № 55567/2018 г. на СРС, ГО, 123-ти състав.

В срока по чл.259 ГПК решението е обжалвано изцяло от процесуален представител на търговската банка, който моли то да бъде отменено и вместо това да се постанови уважаване на всички искови претенцията. Претендира и присъждане на направените по делото разноски.

Въззиваемата Г. моли решението на СГС да бъде потвърдено. Претендира се определяне и присъждане на възнаграждение за безплатно процесуално представителство при условията на чл. 38 ЗА.

Въззивната жалба е подадена в установения от закона срок, от страна в процеса, имаща право и интерес от обжалване и срещу подлежащ на обжалване **валиден и допустим** съдебен акт.

Разглеждайки спора по същество, САС констатира, че предмет на разглеждане по настоящото дело е иск по чл.422 ГПК във връзка с чл.415 и чл.124 ГПК, респ. чл. 430 ТЗ и чл. 92 ЗЗД.

В исковата молба на кредитната институция се твърди, че на 11.06.2013 г. е сключен между страните по делото договор за кредит за текущо потребление, въз основа на който са предоставени в заем парични средства в размер на 32600 лева със срок на издължаване от 120 месеца; забава над 90 дни за погасяването на месечните вноски, обуславяща предсрочна изискуемост на кредита, и упражняване на правото на банката за обявяване на кредита за предсрочно изискуем, считано от 06.07.2018 г. Претендира установяване съществуването на вземания за сумата 31602.53 лева - непогасени заети по договора за кредит парични средства, заедно със законната лихва върху тази сума от 17.08.2018 г. до окончателното ѝ изплащане, сумата 24028.32 лева – договорна лихва за периода 15.07.2013 г. – 16.08.2018 г., сумата 1878.93 лева – санкционираща лихва за забава за периода 12.01.2018 г. – 16.08.2018 г., и сумата 170 лева – заемни такси, удостоверени в заповед за изпълнение, издадена по гр. дело № 55567/2018 г. на СРС, ГО, 123-ти състав. Претендира разноски.

Ответницата Г. в законоустановения срок е подала отговор, с който оспорва исковете, възразявайки че: банката не е титуляр на вземанията по процесния договор за кредит поради прехвърлянето им на трето на делото лице, за което е уведомена на 07.08.2015 г.; настъпила предсрочна изискуемост на кредита на 08.10.2014 г. въз основа на получено уведомление от банката на посочената дата; недължимост на възнаградителна лихва след датата на предсрочната изискуемост на кредита, а при евентуалност – погасяването на тази лихва по давност за периода 15.07.2013 г. – 16.08.2015 г., и нищожност на клаузата за санкциониращата лихва поради неравноправния ѝ характер. Претендира разноски.

След събиране на писмени доказателства и изслушване на съдебно-счетоводна експертиза /ССЧЕ/, първата инстанция е постановила решение, с което е отхвърлила исковете. Аргументите за това са били свързани с това, че според първостепенния съд с договор за цесия от 15.07.2015 г. „Банка ДСК“ АД е прехвърлила процесните си вземания към Д. Г. на третото, неучастващо в процеса лице – „ОТП Факторинг България“ ЕАД, при което тези вземания вече не са част от патримониума на кредитора. При което, основателни били възраженията на ответницата за липсата на материалноправна легитимация при банката да претендира вземанията по процесния договор за кредит.

Въз основа на анализа на събраните по делото доказателства /в т.ч. и тези пред въззивния съд/, САС приема за установено следното от фактическа и правна страна:

По делото е признато за безспорно между страните, а и от представения договор за кредит за текущо потребление от 11.06.2013 г. се установява, че на посочената дата между въззивника

Банка ДСК ЕАД /сега АД/ и въззиваемата Д. Г. е сключен договор за текущо потребление, по силата на който банката се е задължила да предостави на ответника потребителски кредит в размер 32600 лева за текущо потребление, при срок за издължаване на кредита 120 месеца, считано от датата на усвояване на сумата. Усвояването на кредита е осъществено на 11.06.2013 г., като връщането му страните са уговорили да става на месечни вноски за главница и/или лихва по погасителен план (приложение № 1, непредставено по делото) на 5-то число на месеца от срока на договора чрез посочената в договора разплащателна сметка. В т. 8 от договора страните са уговорили заплащане на лихвен процент в размер на 8.45 % или 0.02 % на ден, при изпълнение на условията по програма ДСК Престиж плюс, описани в Приложение № 2 и при нарушаването на които кредитополучателят губи правото си да ползва преференциите изцяло или частично и приложимият лихвен процент се увеличава до променливия лихвен процент по потребителските кредити, който към момента на сключване на процесния договор възлиза на 14.95 %. Годишният процент на разходите по кредита възлиза на 8.94 %. Неразделна част от процесния договор са и общите условия за предоставяне на кредити за текущо потребление.

Изводът, направен от първостепенния съд за това, че претенциите са неоснователни поради принадлежността им в патримониума на друго лице не следва да бъде споделен. Това е така, защото видно от приложените с въззивната жалба документи /приети от въззивния съд на основание чл. 266, ал. 3 ГПК/ се установява, че с допълнително споразумение от 08.07.2016 г. към договора за цесия от 15.07.2015 г., сключен между банката-въззивник и „ОТП Факторинг“ ЕАД, цесията е частично развалена касателно вземанията, произтичащи от договора за потребителски кредит, сключен с Д. Г., като същите са постъпили обратно в имуществената сфера на „Банка ДСК“ АД. Поради това, несподелими са изводите на СГС, че към датата на приключване на устните състезания в първата инстанция, вземанията, чието установяване се иска по реда на чл. 422 ГПК не са принадлежали на банката-кредитор.

Ето защо, исковите претенции следва да бъдат разгледани по същество.

В приетата без възражения от страните по делото ССЧЕ във втората инстанция се установява, че към 23.06.2025 г., непогасените и падежирали вноски по процесния договор за кредит са следните: падежирали вноски по главница – 31 602.53 лв.; падежирали вноски по възнаградителна лихва 44 098.48 лв.; санкциониращи лихви – 6 785.46 лв.; такси – 170 лв.

Въведени са обаче и възражения от въззиваемата Г. за неравноправност на клаузи от процесния договор за потребителски кредит, които съдът следва да обсъди, вкл. и поради това, че съдът дължи служебно произнасяне по неравноправност на договорна клауза – така Решение № 23/07.07. 2016г. по т.д. № 3686/2014г. на ВКС, ТК, I т.о.

Процесуалният представител на Д. Г. сочи като първо основание за нищожност на договора за потребителски кредит обстоятелството, че той не е с еднакъв размер, формат и шрифт, като размерът на шрифта бил по-малък от 12, което водело до неспазване на формата по чл. 10, ал. 1 ЗПК, а от там и до недействителност на сделката на основание чл. 22 ЗПК.

Това оплакване е неоснователно, защото процесната сделка е сключена на 11.06.2013 г. и

действителността ѝ следва да бъде съобразявана с действащото към същата дата законодателство. Видно от разпоредбата на чл. 10, ал. 1 ЗПК, към 11.06.2013 г. не е имало изисквания за еднаквост на екземплярите от договора за потребителски кредит по вид, формат и размер шрифт – не по-малък от 12. Това изискване е въведено с изменението и допълнението на ЗПК, обн., ДВ, бр.35/2014 г., в сила от 23.07.2014 г., но по силата на параграф 13 от ЗИДЗПК, обн., ДВ, бр.35/2014 г., в сила от 23.07.2014 г., разпоредбите на този закон не се прилагат за договорите за кредит, сключени преди датата на влизането му в сила, освен по отношение на такси, обезщетения или неустойки по [§ 9, т. 3](#) от този закон. А както вече бе посочено, процесната сделка е била сключена на 11.06.2013 г.

Основателни обаче се явяват оплакванията на Г. относно неравноправността на клаузите в договора за кредит, свързани с възнаградителните и санкциониращите лихви. Предвид приложението на чл. 143-148 от Закона за защита на потребителите /така чл. 24 ЗПК/ следва да се направи преценка относно това дали са равноправни клаузите за олихвяване и разходи по кредита – раздел II от ОУ за предоставяне на кредити за текущо потребление на банката-въззивник.

От представения договор за кредит е видно, че кредитът се олихвява с преференциален лихвен процент в размер на 8.45% годишно /чл. 8/ или 0.02% на ден, но при условията на програма Престиж Плюс, подробно посочени в Приложение № 2 към договора. При нарушение на условията, се губи правото да се ползва преференциален лихвен процент и той става 14.95% годишно или 0.4% на ден, но към 11.06.2013 г. Липсват доказателства Приложение № 2 към договора за кредит да е било връчено на кредитополучателя Г. и същата да се е запознала с него. От друга страна, съгласно раздел III, т. 7.1. до 7.3. от ОУ, кредитът се олихвява с променлив лихвен процент, който е зависим от банков лихвен процент /БЛП/ по одобрена от кредитора методология. При промяна на БЛП по решение на кредитора се променя и лихвата по кредита. Кредитополучателят обаче не е запознат с методологията за определяне на БЛП, стойностите и промените му, като липсват доказателства за такова запознаване, за да може внимателно да се преценят рисковете за потребителя от евентуални изменения на БЛП, а от там и на лихвата по кредита.

В Решение на СЕС по дело С-472/10 е прието, че националната юрисдикция следва да прецени с оглед на чл. 3, параграф 1 и 3 от Директивата неравноправния характер на клауза, съдържаща се в Общите условия на договора с потребители, с която продавач или доставчик едностранно предвижда промяна в свързаните с предоставяната услуга разходи, без обаче да описва ясно начина на определяне на тези разходи или да посочва основателно съображение за тази промяна. В рамките на тази преценка посочената юрисдикция трябва по-специално да провери дали, предвид съдържащите се в Общите условия на договора с потребителски клаузи, сред които е и спорната, както и предвид националното законодателство, уреждащо правата и задълженията, които биха могли да допълват предвидените в разглежданите Общите условия на договора, съображенията или начинът на промяна на свързаните с предоставяната услуга разходи са уточнени по ясен и разбираем начин и евентуално дали потребителите имат право да прекратят договора. "Основателно съображение" по смисъла

на това решение на СЕС е всяко обективно обстоятелство, извън волята и контрола на страните по договора, което е било уговорено или установено преди сключване на потребителския договор и което обективно води до увеличаване на цената на стоката или услугата.

В светлината на гореизложеното, в процесния договор за кредит не се съдържат условията, регламентиращи методиката, по която банката може едностранно да променя лихвата до пълното погасяване на задължението, т. е. не се съдържат вътрешните правила на банката, по които това се случва. Аналогични са разясненията в Решение № 95/13.09.2016 г. по т. д. № 240/2015 г. на ВКС, II т. о., съгласно което общите условия на банката следва да уреждат метода за изчисляване на лихвата предвид възмездния характер на договора за банков кредит, както и условията, при които може да се променя последната до пълното погасяване задължението на кредитополучателя. Следователно за банката съществува изрично законово задължение в общите условия да се съдържат кумулативно два елемента - методиката за изчисляване на съответната лихва и предпоставките за нейната промяна през времетраенето на договора. Методът на изчисляване на съответния лихвен процент трябва да съдържа ясна и конкретно разписана изчислителна процедура, посочваща вида, количествените изражения и относителната тежест на всеки от отделните компоненти - пазарни индекси и/или индикатори, като между страните трябва е постигнато съгласие за начина на формиране възнаградението на кредитодателя, т. е. относно конкретната формула за определяне възнаградителната лихва, която е съществен елемент от съдържанието на този вид банкова сделка. В същия смисъл е и последователната и безпротиворечива практика на ВКС, обективизирана в Решение № 424/02.12.2015 г. по гр. д. № 1899/2015 г. на ВКС, ТК, IV Г. О., Решение № 77/22.04.2015 г. по гр. дело № 4452/2014 г. на III Г. О. на ВКС, Решение № 205 от 07.11.2016 г. по т. д. № 154/2016 г. на ВКС, I Т. О. и Решение № 165/02.12.2016 г. по т. д. № 1777/2015 г. на ВКС, I Т. О., в които е разяснено, че липсата на яснота относно методиката и математическия алгоритъм за начина на формиране на едностранно променената лихва, води до неравноправност на съответната клауза. По аналогични причини, неравноправна се явява и клаузата, регламентираща санкционната лихва – т. 19 от ОУ на процесния договор – същата нарушава чл. 143, ал. 2, т. 5 ЗЗП, която норма обявява за неравноправна клаузата задължаваща потребителя при неизпълнение на неговите задължения да заплати необосновано високо обезщетение или неустойка.

В обобщение, процесният договор е недействителен на основание чл. 22 ЗПК поради неспазване на чл. 11, ал. 1, т. 9 ЗПК – показване на лихвения процент по кредита, условията за прилагането му и индекс или референтен лихвен процент, който е свързан с първоначалния лихвен процент, както и периодите, условията и процедурите за промяна на лихвения процент, а ако при различни обстоятелства се прилагат различни лихвени проценти, тази информация се предоставя за всички приложими лихвени проценти.

Последиците от недействителността са свързани с това, че на кредитора следва да се присъди само чистата стойност на кредита, т.е. само дължимата главница, която е отпусната и усвоена, но не е върната, без съответните лихви, такси и др. Следва да се остави без

приложение и разпоредбата на чл. 86 ЗЗД – така Решение № 129/30.07.2024 г. по т. д. № 630/2023 г. на ВКС, I Т. О.

Както бе посочено, съгласно приетата пред апелативния съд ССчЕ, падежиралите, но неплатени вноски по главницата по отпуснатия кредит възлизат на 31 602.53 лв. и само тази сума има право да получи въззивника, доколкото тя съвпада и с претенцията по това перо на вземанията в исковата молба и заявлението за издаване на заповед за незабавно изпълнение по чл. 417 ГПК.

В обобщение, въззивната жалба е частично основателна. Решението на СГС следва да се отмени в частта, в която е отхвърлен иска на „Банка ДСК“ АД по чл. 422, ал. 1 ГПК против Д. В. Г. за съществуването на вземането на банката за сумата от 31 602.53 лв. – непогасена главница по договор за текущо потребление от 11.06.2013 г., удостоверено в заповед за изпълнение на парично задължение въз основа на документ по чл. 417 ГПК, издадена по гр. дело № 55567/2018 г. на СРС, ГО, 123-ти състав и вместо това следва да се постанови друго, с което това вземане да се признае за съществуващо. В останалите отхвърлителни части, решението на СГС ще следва да се потвърди, защото макар и по различни юридически аргументи, като краен резултат, то е правилно.

При този изход на спора, разноските, възлизат, както следва: а/ за първата инстанция – в полза на банката Д. Г. дължи 1592.86 лв., при изчисленията за които юрисконсултското възнаграждение по чл. 78, ал. 8 ГПК е прието при размер от 100 /сто/ лева; относно възнаграждението по чл. 38 ЗА в полза на процесуалния представител на ответницата, съдът счита, че то не следва да се намалява, поради съществените усилия и труд, положени от съответния адвокат; б/ за втората инстанция – Д. Г. дължи в полза на кредитната институция разноски в размер от 1 125.17 лв., при изчисленията на които юрисконсултското възнаграждение по чл. 78, ал. 8 ГПК е прието при размер от 100 /сто/ лева; възнаграждението по чл. 38 ЗА в полза на процесуалния представител на въззиваемата /чрез съответното адвокатско дружество/ се определя и присъжда в размер на 3180 лв. с ДДС.

Воден от изложеното, Софийски апелативен съд, ТО, 15 с-в

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решение № 264542, постановено на 07.07.2021 г. по гр.д.№ 4889/2020 г. на СГС в частта, с която са отхвърлени предявените от „Банка ДСК“ АД, ЕИК: 121830616 против Д. В. Г., ЕГН: ***** искове по чл. 422, ал. 1 от ГПК във връзка с 420, ал. 1 и 2 от ТЗ за съществуването на вземане на банката от Д. В. Г. за сумата 31602.53 лева – непогасена главница, предоставена по договор за кредит за текущо потребление от 11.06.2013 г. и вместо това постановява:

ПРИЗНАВА ЗА УСТАНОВЕНО по реда на чл. 422, ал. 1 от ГПК във връзка с 420, ал. 1 и 2 от ТЗ в отношенията между „Банка ДСК“ АД, ЕИК: 121830616 и Д. В. Г., ЕГН: *****,

че Г. дължи на банката сумата 31602.53 лева – непогасена главница, предоставена по договор за кредит за текущо потребление от 11.06.2013 г. съгласно заповед за изпълнение на парично задължение въз основа на документ по чл. 417 от ГПК, издадена по гр. дело № 55567/2018 г. на СРС, ГО, 123-ти състав.

ПОТВЪРЖДАВА решение № 264542, постановено на 07.07.2021 г. по гр.д.№ 4889/2020 г. на СГС в останалите атакувани части.

ОСЪЖДА Д. В. Г., ЕГН: ***** **ДА ЗАПЛАТИ** на „Банка ДСК“ АД, ЕИК: 121830616 на основание чл.78, ал.1 ГПК сумата от 2 718.03 лв. разноси за две инстанции.

ОСЪЖДА „Банка ДСК“ АД, ЕИК: 121830616 **ДА ЗАПЛАТИ** на АД „М.“ /с предишно наименование АД „В. и Л.“/, Булстат: 177253355 адвокатско възнаграждение по чл. 38 ЗА в размер от 3180 лв. с ДДС за втората инстанция.

Решението подлежи на касационно обжалване пред Върховния касационен съд в едномесечен срок от връчването му на страните.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____